

ТРАНСПОЗИЦІЯ НЕЗАЙМЕННИКОВИХ СЛІВ ДО ЗАЙМЕННИКОВИХ

У статті проаналізовано перехід незайменникових слів – іменників, прикметників, числівників – до займенникових, з'ясовано семантичні різновиди прономіналізованих одилиць, встановлено чинники, що впливають на перехід слів з інших частин мови до займенникових.

Ключові слова: транспозиція, прономіналізація, займенникові слова, займенникові іменники, займенникові прикметники.

У морфологічному ладі сучасної української мови поряд із беззаперечними класами слів (частинами мови), які виокремлюють за декількома параметрами (ознаками) – семантичним, морфологічним, синтаксичним, словотвірним чи морфемною структурою [11, с. 19; 2, с. 35], функціонують вторинні, перехідні контаміновані одиниці, що формують периферію частин мови або належать до проміжних. Зазвичай такі утворення виникли внаслідок транспозиції – переходу однієї частини мови до іншої, міжкатегорійного переходу. Уперше на важливість таких процесів у мові звернув увагу швейцарський учений Шарль Баллі, котрий зазначав, що «замкнуті у своїх основних категоріях, знаки служили б надзвичайно обмеженим джерелом засобів для задоволення численних потреб мовлення. Але завдяки міжкатегорійним замінам думка звільняється, а вираження збагачується й набуває різних відтінків» [5, с. 143]. У лінгвістиці на сьогодні поширеними є найрізноманітніші потрактування транспозиції: 1) транспозицію розуміють як перехід в межах тієї самої частини мови («перехід слова з одного морфологічного розряду до іншого в межах тієї самої частини мови»), «перехід одних граматичних форм до інших в межах того самого класу» [16]; 2) переважна більшість науковців вважають, що транспозиція – це перехід між частинами мови / міжкатегорійний перехід [5], перехід однієї частини мови до іншої (перший ступінь «трансляції» (термін Л. Теньєра. – В. О.) [10; 15; 20; 22; 24]; 3) інші мовознавці визначають транспозицію як перетворення в системі членів речення (В. Мігірін, В. Бабайцева) [16; 2]; 4) заслуговує на увагу концепція Люсьєна Теньєра, згідно з якою транспозиція – це перехід речень до позиції частин мови – іменника, прикметника, дієслова тощо (другий ступінь «трансляції») (Люсьєн Теньєр) [22].

У мовознавчих студіях транспозицію вживають у вузькому й широкому значеннях [10 с. 692; 2; 4; 3; 17; 18]. У вузькому розумінні транспозиція, або функційна транспозиція, пов'язана з переходом слова з однієї частини мови до іншої / уживанням слова у функції іншої частини мови [10, с. 692], у широкому значенні транспозиція – це «будь-яке переносне вживання мовної форми» [10, с. 692]; зокрема, «буває транспозиція грамом категорій, комунікативних типів речення тощо. Цей термін поширюють також на позначення метафоричних та інших переносів слів» [9]. З перехідністю у вузькому розумінні пов'язані субстантивація, ад'ективація, прономіналізація, нумералізація тощо. В. Бабайцева, окрім трансформації у вузькому значенні, виокремлює гібридні, контамінаційні факти на синхронному зрізі [див.: 1; 2; 3; 4], з якими корелюють проміжні, контаміновані (синкретичні. – В. О.) перетворення.

Цікаву типологію транспозиції запропонував Люсьєн Теньєр, він виокремлює такі різновиди транспозиції: просту й багатократну, категорійну й субкатегорійну, марковану й немарковану, формальну, послаблену, функційну, семантичну та ін. [22].

За повнотою охоплення мовознавці розрізняють переважно два ступені транспозиції – повну й неповну. Так, І. Р. Вихованець і В. В. Гак повну транспозицію, або морфологічну, розуміють як транспозицію, за якої «утворюється слово іншої частини мови», а неповну, або синтаксичну, – як транспозицію, де змінюється лише «синтаксична функція вихідної одиниці» без зміни її частини мовної належності («без зміни морфологічного статусу») [10;

12]. Ю. С. Степанов так само виокремлює два різновиди транспозиції – імпліцитну транспозицію, або гіпостаз, й експліцитну транспозицію, або функційну, зважаючи на те, чи «виявляється вона а) лише в зміні синтаксичного оточення й сполучуваності або б) у зміні лінійного означуваного знака» [20, с. 185]. Як нам видається, окрім повної транспозиції й неповної транспозиції, варто виокремлювати ще й транспозицію проміжного типу (контаміновану, синкретичну), коли слово поєднує в собі функції вихідної частини мови й тієї, до якої воно транспонується.

На транспозицію, перехід однієї частини до іншої, впливають деякі фактори, з-поміж яких можемо виокремити найголовніші: 1) переміщення тієї чи тієї частини мови в нетипову для неї синтаксичну позицію (позиційне зміщення); 2) редуція компонента, якому вихідний трансформ підпорядковувався (або з яким корелює); 3) зміна в морфологічному оформленні граматично пов'язаного з ним компонента; 4) зміна синтаксичної функції.

У мові, окрім субстантивізації, ад'єктивізації, вербалізації й адвербіалізації (незаперечних репрезентантів трансформації), виокремлюють й прономіналізацію – перехід до займенникових слів інших частин мови, проте у зв'язку з входженням прономінативних компонентів як підкласів до ядерних частин мови – субстантивів, ад'єктивів й адвербіативів – доцільно диференціювати прономіналізацію на прономіналізацію субстантивну, прономіналізацію ад'єктивну й прономіналізацію адвербіальну.

Перехід слів з інших частин мови до займенникових зумовлений втратою чи ослабленням того чи того їхнього лексичного, конкретно-номінативного значення й набуття ними узагальненої дейктичної абстрактної функції (такі слова починають уживатися як синсемантичні одиниці – одиниці з релятивним значенням). Явище прономіналізації по-різному потрактовують у лінгвістичній літературі. Одні автори вважають, що деякі слова за певних умов у мовленні втрачають своє лексичне значення й виконують дейктичну функцію, набувають властивостей неозначених або вказівних прономінативних компонентів [8, с. 214; 13, с. 406; 7, с. 220; 19, с. 128], інші стверджують, що спостерігається лише деяка тенденція до переходу в займенникові слова [21, с. 534] субстантивів на зразок *річ*, *справа* тощо, і пов'язано це насамперед із послабленням лексичного значення й набуттям майже такого самого маловизначеного характеру, як у прономінативного компонента *щось* [23, с. 373]. Ю. В. Большова, автор статті «К вопросу о прономинализации в современном русском языке», під прономіналізацією розуміє «розвиток займенникового значення в словах», що «супроводжується втратою ними конкретного лексичного значення», і пов'язує це явище зі зміною функції субстантивів у мовленні: деякі припрідикатні іменники втрачають змістову самостійність [2, с. 53].

В українській мові слова різних частин мови у процесі прономіналізації можуть виступати з дейктичною семантикою, набуваючи: 1) неозначеного / неозначеного-узагальненого значення; 2) неозначено-особового / узагальнено-особового значення; 3) ослаблено-особового / ослаблено-предметного значення; 4) анафоричного значення; 5) узагальнено-особового; 6) конкретно-особового; 7) кількісного, універсального.

Семантику неозначеності або неозначено-узагальненості «якийсь», «хтось» або «будь-хто», «будь-який» передають зазвичай транспоновані займенникові компоненти *один*, *одного разу*, *що за один?*, *певний* (*певною мірою*), *перший-ліпший* і под., напр.: *Один* ще *з малку вдатний Шпак* у *Щиглика співають навчився*; *В одній* долині, під горою, *високий явір зеленів* (Л. Глібов); *Пішла я на заробітки в город, стала в одних* панів за *наймичку* (Марко Вовчок); *Було колись в одній* Країні: *сумний поет в сумній хатині* рядами *думи шикував* (Леся Українка); *Одного разу*, коли *Арсен*, як *завжди*, *рибалив біля своєї верби*, *припустив дощ* (Григорій Тютюнник); *Раїса* чула *часом у серці певну* ніжність, *якесь материне почуття до цього знівеченого життя* (М. Коцюбинський); *Молоді дерева* *тримано шуміли*, і в цьому шумі *Семенові* *вчулася певна* мелодія (В. Собко); *Він* [Лис Микита] *ускочив у першу-ліпшу* порожню *нору* (І. Франко); *Обійшовши* *гумно, стодола, пасіку, стайні, налявши за першу-ліпшу* *дурницю слуг*, *вернув* *Петрій* *до хати...* (І. Франко); *Лишався* *єдиний вихід: прямувати навпростець, надібати перше-ліпше* село і там

розпитати про дорогу... (О. Гуреев) тощо. Вказівка на неозначеність зумовлена більшою мірою поєднанням транспонованих прикметників із власне-субстантивами в реченневих конструкціях.

Неозначено-узагальненого значення «деякий» набувають власне-прикметники *певний, окремих* та ін., які переходять до займенникових ад'єктивів, напр.: *Це може бути певний синтез історичних, культурних, мистецьких проблем, характерних кожному регіонові («День»); Звичайно, дядькова звістка вже вносила певні корективи, проте схема залишалася та сама (А. Головка); Полк мав просуватися вперед окремими загонами і дрібними групами і, можливо, діяти певний час децентралізовано (О. Гончар); РНБ одобрила запровадження особливого порядку самоврядування в окремих районах Донбасу («День»); Чути уривки розмов, окремі фрази, вигуки (С. Васильченко); Ми знаємо ряд малюнків і офортів Шевченка, де.. відтворені окремі епізоди з історії Хмельницького і Хмельниччини (М. Рильський); Недалеко від комори переливається місячним полум'ям обмолочений стіжок, вітрець підіймає окремі соломинки і обзивається в них... (М. Стельмах); Окремі комедійні місця, розкидані по моїх картинах, завжди режисерував з великою насолодою (О. Довженко) і под.*

Власне-іменники *людина (люди), чоловік* можуть функціонувати з неозначено-особовим або узагальнено-особовим значення «хто-небудь», «хтось» або «хтось інший» («всі інші»): *...потім якийсь розумний чоловік здогадався, що в такому місці все ж таки гріх держати гараж (Павло Загребельний). У розмовному мовленні досить часто неозначене значення «хтось» передається прономіналізованим субстантивом тип: Озброєний тип зупинив хлопців, вимагаючи від них документи (І. Цюпа); Прийшов був один тип з сусіднього села Брустури («День»).*

Окрім неозначено-особової чи узагальнено-особової семантики, прономіналізовані іменники так само можуть формувати й ослаблено-особове або ослаблено-предметне значення. Це більшою мірою іменники *людина, чоловік, річ, питання, справа, діло, факт, штука* і под.¹, напр.: *Послуга в дружбі – річ свята (Нар. тв.); Я не вірив, що з того мурування буде діло (Лєся Українка); Мене мій батько про поезію спитав: «Ну що воно, скажи мені, за штука?» Хотів сказати: «То штука не проста», – Але почув, що в груді серце стука. І я повів тоді: «Поезія – краса» (М. Ткач) тощо*

Транспоновані займенникові прикметники *перший, останній, даний, вищезазначений, вищезгаданий, вищенаведений, вищеназваний, вищеподаний* і под. передають анафоричне значення, напр.: *Богданове підморгування мені набридло. Я одвернувся од нього і дивився вслід Севові, доки останній зник за іншими суднами (Ю. Яновський); Пишуть і говорять: народна поетична творчість, народно-поетична творчість (останнє здається мені трохи штучним) (М. Рильський); ...так згинули Редька молодший із братом та Сава Гурсин, останній за те лиш, що побив вікна колись у Гаврила... (М. Коцюбинський); Мені здається, що вінєста може бути зв'язана не тільки з даною книжкою (М. Коцюбинський); ...з Новотроїцького бойовики вели вогонь із гранатометів, великокаліберних кулеметів та стрілецької зброї. А поблизу Мар'їнки, крім вищезазначених видів озброєння, ще й із зенітної установки ЗУ-23 («Країна»); – Варто його дружині підвищити голос, як він уже біжить ховатися під ліжку. Ці слова належать головному тренерові «Челсі» Жозе Моурінью. ...вищенаведені слова підхопили провідні спортивні видання... («Країна»); Членами правління з 10 січня стануть Ганна Безлюдна та Володимир Грановський. Згідно з оприлюдненою інформацією вищеназвані особи не мають своєї частки в статутному капіталі корпорації... («Країна»).*

Узагальнено-особового значення набувають поєднання *наш брат, ваш брат*. Зазвичай транспозит фразеологізованого типу *ваш брат* у реченневій конструкції виступає з

¹ Ю. В. Большова зазначає, що субстантиви меншою мірою підлягають прономіналізації, вони загалом структурують дві групи: іменники-назви істот (*тип, особа, людина, народ* і под.), сюди варто віднести й сполуки фразеологізованого типу (*наш брат, ваш брат*), і неістот (*річ, штука, питання, факт, справа* тощо) [2].

персональною семантикою (*ти* або *ви*), напр.: *Багато вашого брата туди на Амур пішло* (Панас Мирний); [Горлов:] *Я вашого брата* [кореспондента] *люблю, поважаю* (О. Корнійчук), а *наш брат* функціонує із значенням прономінативного компонента першої особи множини, напр.: *Дякую.. за обидва збірники: це такий багатий, інтересний матеріал, особливо для нашого брата – белетриста* (М. Коцюбинський); *Що тільки нашому брату мужчійні не припишуть* (О. Корнійчук).

У художньому мовленні транспонований займенниковий іменник *людина* може функціонувати із конкретно особовим значенням «він» (– *Буває ж отаке з людиною, – задумався Роман Блаженко. Дома його вже либонь занесли в без вісті пропавши* (О. Гончар)), яке досить часто виступає з конотацією поваги, напр.: *...що це за розмови? – спалахнув Рябов.. – Ну, дай же сказати людині!* (О. Довженко).

Кількісна, універсальна семантика властива транспозитам прикметникового, числівникового й (меншою мірою) іменникового походження. Проніміналізовані ад'єктиви *цілий*, *повний* уживаються в значенні «увесь», а *різний* набуває семантики «усякий»¹, напр.: *Вибирай жінку на цілий вік* (Нар. тв.); *Тільки лампи та канделябри лишилися цілими і завзято заливали цілу руїну; Був у неї Андрій – цілий вік гризлися з ним, а тепер нема вже й Андрія* (М. Коцюбинський); *Коло кухарського куреня стояв здоровий курінь з очерету для цілої ватаги* (І. Нечуй-Левицький); *Ціле село мало вигляд якоїсь первісної оселі у дикому полі* (Ю. Опільський); *...Рясниченко ... завважив якомсь, що в Марти очі темніють і сіяють не по-давньому, що голосок дзвенить інакшій, що зацвіла вона повним цвітом* (Марко Вовчок); *Останньою повинкою, присмюю для нас, с дозвіл цензури друкувати повний збірник творів Л. Глібова* (М. Коцюбинський); *Тут їли різні потрави, і все з полив'яних мисок* (І. Котляревський); *Типографія кричить без грошей, різні кредитори лазять, а в касі – копійки* (М. Коцюбинський); – *Вчися, Михайлику, та так учися, щоб усі знали, які то мужицькі діти. Хай не кажуть ні пани, ні підпанки, ні різня погань, що ми тільки бидло* (М. Стельмах). Транспозит *цілий* функціонує здебільшого при темпоральних субстантивах: *Цілий день батарея гримітиме По шляхах нерівних – цілий день* (О. Ольжич); *Півкроку вбік – і все це піде прахом. І цілий всесвіт вміститься в сльозу* (Л. Костенко).

Транспоновані до займенникових прикметників числівники *один*, *другий* передають семантику неозначеної кількості. *Один*, поєднуючись із заперечною часткою *ні*, близький за значенням до заперечних прономінативних лексем *ніхто*, *ніякий*, *жодний*, напр.: *Ні один полк світу не втримався б на цій проклятій дамбі...* (О. Гончар). Порядковий квантитативний прикметник *другий* так само підлягає прономіналізації і виступає часто з кількісною неозначеною семантикою (близький до прономінативного ад'єктива *інший*): *Хоч і сова, аби з другого села!* (Нар. тв.); *Не шукай правди в других, коли в тебе її немає* (Нар. тв.); *Між бурлаками почалася тривога: одні казали, що пани насипали зумисно в криниці отрути, другі казали, що посесор годує людей собачим м'ясом* (І. Нечуй-Левицький). Окрім числівників *один*, *другий*, прономіналізуватися можуть *третій*, *четвертий* тощо, якщо вони в контексті нанизуються один на одного.

Підлягає прономіналізації і сполука слів *на брата* (Панкратов.. *читав список необхідних для подорожі речей.. – В середньому по дев'ять кіло на брата* (О. Донченко), яка функціонує з квантитативним (універсальним) значенням (*на кожного*). Таку саму семантику формує і сполука іменника *ніс*, *рило* зі службовою морфемою *з* (*з носа*, *з рила*).

Власне-субстантив *людина* в поєднанні з прономінативним ад'єктивом *жоден* функціонує з послабленим лексичним значенням: набуває ознак узагальнення. Особливістю цієї аналітичної конструкції є те, що вона корелює із заперечним невластивим-субстантивом *ніхто*, пор.: *Жодна людина без її вільної згоди не може бути піддана медичним, науковим чи іншим дослідям* (Конст. Укр., стаття 28) – *Ніхто не може бути підданий катуванню*,

¹ Й. О. Дзендзелівський зазначає, що «перекопаним свідченням прономіналізації прикметника *різний* (підкреслення наше. – В. О.) є те, що він може вживатися як тавтологічне підсилення» до прономінативного означального компонента [14, с. 17]: *І зараз в горщечок паклала відьомських різних-всяких страв; Тут люд був різних язиків: були Авруці, Сідіцани, Калесці і Сітікуляни і всяких-разних козаків* (І. Котляревський).

жорстокому, нелюдському або такому, що принижує його гідність... (Конст. Укр., стаття 28).

Таким чином, іменники, прикметники, транспонуючись до займенникових слів, втрачають конкретне лексичне значення і набувають вказівної неозначеної, неозначено-узагальненої, особової та універсальної семантики. Продуктивними в сучасній українській мові є відад'єктивна й відсубстантивна прономіналізація, найменш продуктивною – відчислівникова.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бабайцева В. В. Гибридные слова в системе частей речи / В. В. Бабайцева // Рус. яз. в шк. – 1971. – № 3. – С. 81–83.
2. Бабайцева В. В. Зона синкретизма в системе частей речи / В. В. Бабайцева // Научн. докл. высш. шк. Филол. науки – 1983. – № 5. – С. 35–42.
3. Бабайцева В. В. Классификация частей речи с учетом существования гибридных слов / В. В. Бабайцева // Филол. науки. Вопр. синтаксиса рус. яз. – Тамбов, 1973. – С. 102–112.
4. Бабайцева В. В. Явления переходности в грамматическом строе русского языка / В. В. Бабайцева // Материалы по русско-славянскому языкознанию. – Воронеж, 1967. – № 3. – С. 13–23.
5. Балли Ш. Общая лингвистика и вопросы французского языка : [монография] / Ш. Балли ; [пер. с 3-го франц. изд. Е. В. и Т. В. Венгцель ; ред., вступ. статья и прим. Р. А. Будагов]. – М.: Изд-во иностр. лит., 1955. – 416 с.
6. Большова Ю. В. Развитие местоименно-неопределенных значений в прономинализированных прилагательных в современном русском языке / Ю. В. Большова // Вісник Львівськ. ун-ту. – 1970. – Вип. 7 : Сер. філол. – С. 81–85.
7. Валгина И. С. Современный русский язык / И. С. Валгина, Д. Э. Розенталь и др. – [3-е изд., доп. и перераб.]. – М.: Высш. шк., 1966. – 495 с.
8. Вихованець Іван. Теоретична морфологія української мови : Академ. граматики укр. мови / Іван Вихованець, Катерина Городенська ; за ред. І. Вихованця. – К.: Університетське вид-во «Пульсари», 2004. – 400 с.
9. Вихованець І. Р. Різновиди транспозиції / І. Р. Вихованець // Актуальні проблеми граматики: [зб. наук. пр. ; ред. кол.: Василь Ожоган (відп. ред.) та інші]. – Кіровоград: Кіровогр. держ. пед. ун-т імені Володимира Винниченка, 1997. – С. 57–60.
10. Вихованець І. Р. Транспозиція / І. Р. Вихованець // Українська мова : Енциклопедія / редкол.: В. М. Русанівський (співголова), О. О. Тараненко (співголова), М. П. Зяблюк та ін. – [2-ге вид., випр. і доповн.]. – К.: Вид-во «Укр. енциклопедія» ім. М. П. Бажана, 2004. – С. 692.
11. Вихованець І. Р. Частини мови в семантико-граматичному аспекті : [монографія] / І. Р. Вихованець. – К.: Наук. думка, 1988. – 256 с.
12. Гак В. Г. Теоретическая грамматика французского языка. Морфология / В. Г. Гак. – [2-е изд., испр. и доп.]. – М.: Высш. шк., 1986. – 312 с.
13. Грамматика русского языка. – М.: АН СССР, 1960. – Т 1 : Фонетика и морфология. – 719 с.; Т. 2 : Синтаксис. – Ч. 1. – 702 с.; Ч. 2. – 440 с.
14. Дзедзелівський Й. О. Проміналізація в українській мові / Й. О. Дзедзелівський // Укр. мова в шк. – 1955. – № 1. – С. 14–20.
15. Курилович Е. Очерки по лингвистике : [монография] / Е. Курилович. – М.: Изд-во иностр. лит., 1962. – 456 с.
16. Мигирин В. Н. Очерки по теории процессов переходности в русском языке : [монография] / В. Н. Мигирин. – Бельцы, 1971. – 198 с.
17. Ожоган В. М. Займенникові слова у граматичній структурі сучасної української мови : [монографія] / В. М. Ожоган. – К.: НАН України. Ін-т укр. мови, 1997. – 231 с.
18. Ожоган В. М. Транспозиційні процеси у складі прономінативних слів / В. М. Ожоган // Грамматика слова і граматики мови : [зб. наук. праць, присвячений ювілею д-ра філол. наук, проф. члена-кор. НАН України, завідувача відділу граматики та історії укр. мови Ін-ту укр. мови НАН України І. Р. Вихованця / укл.: Анатолій Загнітко (наук. ред.) та ін.]. – Донецьк: ДонНУ, 2005. – С. 97–114.
19. Современный русский язык / под ред. Е. М. Галкиной-Федорук. – М.: Изд-во Моск. ун-та, 1964. – Ч. II ; Морфология и синтаксис. – 638 с.

20. Степанов Ю. С. Имена. Предикаты. Предложения : [монография] / Ю. С. Степанов. – М. : Наука, 1981. – 360 с.
21. Тараненко О. О. Проніміналізація / О. О. Тараненко // Українська мова : Енциклопедія / редкол. : В. М. Русанівський (співголова), О. О. Тараненко (співголова), М. П. Зяблюк та ін. – [2-ге вид., випр. і доповн.]. – К. : Вид-во «Укр. енциклопедія» ім. М. П. Бажана, 2004. – С. 692.
22. Теньер Люсьен. Основы структурного синтаксиса : [монография] / Л. Теньер ; [пер. с франц. И. М. Богуславский и др. ; вст. ст., общ. ред. и коммент. В. Г. Гак]. – М. : Прогресс, 1988. – С. 534–535. – (Серия «Языковеды мира»).
23. Финкель А. М. Курс современного русского литературного языка / А. М. Финкель, Н. М. Баженов. – [2-е изд.]. – К. : Рад. шк., 1965. – 656 с.
24. Dokulil M. Tvoreni slov v cestine / M. Dokulil. – Praha : Nakl. Cs. akad. ved., 1962. – Sv. 1. – 263 s.

Vasyl Ozhohan

TRANSPOSITION OF NON-PRONOMINAL WORDS TO PRONOMINAL WORDS

The paper deals with analysis of non-pronominal words' (nouns', adjectives', numerals') transposition to pronominal words. Semantic types of pronominalized words are cleared up. The factors influencing to transposition of the other parts of speech to pronouns are established.

Key words: transposition, pronominalization, pronominal words, pronominal nouns, pronominal adjectives.

Василий Ожоган

ТРАНСПОЗИЦИИ НЕМЕСТОИМЕННЫХ СЛОВ К МЕСТОИМЕННЫМ

В статье проанализирован переход местоименных слов – имен существительных, имен прилагательных, числительных – в местоименные, выяснено семантические разновидности прономинализированных единиц, установлено факторы, влияющие на переход слов с других частей речи в местоименные.

Ключевые слова: транспозиция, прономинализация, местоименные слова, местоименные существительные, местоименные прилагательные.

УДК 81'42

Валентина Тихоша
(Херсон)

ТРОПЕЇЧНІ ЗАСОБИ ЛІРИКИ АНАТОЛІЯ КИЧИНСЬКОГО

У статті розглядаються мовно-образні засоби творів Анатолія Кичинського. Проаналізовано різні форми граматичного вираження тропів.

Ключові слова: троп, епітет, порівняння, метафора.

Поетична скарбниця поетичної літератури суттєво збагатилася за рахунок мистецького вкладу поетів Херсонщини. На особливу увагу заслуговують вірші А. Кичинського, лауреата Національної премії України ім. Т.Г. Шевченка. Його твори вирізняються глибокою емоційністю, оригінальним змістом, вмілим поєднанням традиційних і новаторських мотивів та образів. Збагнути специфіку віршів допомагає багатство тропів, яке використовує автор. Епітети, метафори, порівняння створюють різнобарвну палітру іншосвіття, яке можна зрозуміти тільки через їх вміле прочитання й трактування.

Художні засоби – епітет, порівняння, метафора – належать до класичних тропів, які стали предметом дослідження багатьох вчених, зокрема С. Бирик, С. Єрмоленко, Л. Мацько,